

REDACTIE
en
ADMINISTRATIE
GENT
GARENPLAATS

Ongeteekende brieven
worden niet opgenomen

DE LANDBOUWER

VOLKS-WEEKBLAD VOOR DEN BUITEN

ABONNEMENTSPRIJS :
VOOR ZES MAANDEN
75 Centiemen

AANKONDIGINGEN :
Prijs volgens Tarief
Voorop betaalbaar

LANDBOUWERS!

Zondag 14 October aanstaande kiest gij allen.

Door wiens toedoen? Door dat der socialisten, die, dank zij hunnen strijd en algemeene werkstaking, de regeering van rijke klerikale en rijke liberale heeren verplicht hebben, U het stemrecht te geven.

Voor wie gaat gij stemmen?

Voor de rijke katholieken of rijke liberalen?

Hebt gij u dan zoo van die heeren te beloven?

Vier en zestig jaren lang, hebben zij België alleen bestuurd, elk op hunne beurt, en is uw lot verbeterd?

Hoegenaamd niet, integendeel.

De boer is er tegenwoordig ongelukkig aan toe en de boerenknecht ook, zijn leven is geen leven meer, 't is eene lange marteling.

De boer doet het nuttigste, onmisbaarste werk der wereld en hij wordt het meest veracht.

Van uit hunne kasteelen zien de heeren met trotschheid neer op de boeren, die hen 't brood in den mond winnen en zij zitten minder in met het bestaan van een boer dan met het leven van een haas.

Het wild wordt door de wetten der rijken beter beschermd dan de boeren, die, na een jaar naarstig te hebben gewerkt, in een nacht van onweder, gansch hunnen oogst zien verloren gaan en half geruïneerd zijn.

De boer heeft door zijnen arbeid de waarde van den grond vermeerderd, de opbrengst des lands doen klimmen en als belooning moet hij meer betalen.

Wilt gij het bewijs

Hoe de boeren de heeren verrijken?

In 1846 was eene hectare land — eene hectare is gelijk aan 3 dagwanden en 25 roë — d'eene door d'andere, over geheel het land, 2,626 frank waard en de pacht beliep tot 68 franks. In 1880 was ditzelfde land 4,202 franks waard en de pacht was geklommen tot 207 franks.

Dit land bracht gemiddeld op per jaar in :

	1850	1880
Haver	31 hectoliters	38,24 hectoliters
Wintertarwe	19 "	26,72 "
Garst	27 "	37,70 "
Rogge	20 "	26,24 "
Suikerbeeten	26,302 kilos	30,511 kilos
Vlas	384 "	476 "
Aardappelen	7,284 "	23,305 "

Wat blijkt hieruit?

Dat gij, landbouwers, door meer arbeid, meer zorgen en beter werken, het fortuin van uwen grondeigenaar met 1600 franks per 3 dagwanden en 25 roë hebt vermeerderd en de opbrengst des lands hebt doen klimmen.

Gij zijt dus, in de laatste jaren nuttiger in de wereld geweest dan ooit en gij wordt daarom beloond, door uwe pachten van 68 op 107 franks te zien klimmen.

Onder de vaderlijke regeering van rijke liberalen en rijke katholieken wordt gij met vermeerdering van pacht gestraft, omdat gij die heeren en het land hebt verrijkt.

Nog andere cijfers, die wij u aanraden met aandacht te lezen, zullen u overtuigen hoe erg gij door de grondeigenaars wordt gepluimd. Wij geven u hieronder wat verscheidene gemeenten ontvangen voor hare zaken te regelen en welke sommen enkele groote grondeigenaars van de landen dier gemeenten, onder vorm van pacht, trekken.

Leest met aandacht.

De groote grondeigenaars-bloedzuigers.

NEVELE.

De gemeente Nevele telt 3255 inwoners; zij ontving in 1893 fr. 40,493-49, gaf uit fr. 37,131-48. De pachthuurl is er gemiddeld 145 franks de hectare of voor 3 dagwanden en 25 roeden.

De volgende grondbezitters bezitten daar :

M. Lamme(Gent), 86 hectaren 61 aren 30 centiaren; M. Mullem-De Vrière (Beernem), 65 hectaren 55 aren 50 centiaren; M. Van Pottelsberge (Wetteren), 72 hectaren 55 aren 70 centiaren; M. Loontjes (Nevele), 65 hectaren 63 aren 80 centiaren.

Te samen ontvangen die heeren 42 duizend 117 franks 12 centiemen aan pacht en betalen 2 duizend 298 franks grondrechten.

Die vier groote grondbezitters ontvangen dus 2 duizend franks meer dan de gemeente om al hare werkzaamheden te betalen.

LANDEGEM.

Landegem telt 1693 inwoners, ontving in 1893 in hare begrooting fr. 13,563-64 en gaf uit fr. 13,848-23. De pacht is daar gemiddeld 145 franks per 3 dagwanden en 25 roë.

De volgende grondbezitters bezitten daar de volgende gronden, waarvan zij ontvangen per jaar :

Mad. wed. De Monin-Renders, te Courrières, bezit 128 hectaren 31 aren 90 centiaren en ontvangt fr. 13,606-25; M. Story-Voortman, te Gent, bezit 50 h. 65 a. 10 c. en ontvangt fr. 7,344-39; M. Seille-Lombrecht, te Meerendré, bezit 31 h. 31 a. 40 c. en ontvangt fr. 4,540-53; M. De Kerchove-d'Ousselghem, Edgard, te Landegem, bezit 16 h. 80 a. 90 c. en ontvangt fr. 2,437-30; M. Herteleer, Alois, te Landegem, bezit 21 h. 40 a. en ontvangt fr. 3,103; M. Herteleer, Louis, te Bachte-Maria-Lerne, bezit 19 hect. 70 centiaren en ontvangt fr. 2,756-01 per jaar aan pacht.

Die zes groote grondeigenaars ontvangen jaarlijks 38 duizend 787 franks aan pacht, dus 23 duizend fr. meer als heel de gemeente ontvangt voor al hare diensten.

MEIGEM.

Meigem telt 1095 inwoners; ontving fr. 10,133-36 in 1893, gaf fr. 9,323-53 uit en de pacht is gemiddeld 145 fr. per jaar voor drie dagwanden en 25 roeden.

In dit dorp ontvangen de heeren Colle-De Graeve, Polydore, te Drongen; De Gellinck-d'Elseghem, te Zwijnaarde; de Spoelberghe, burggraaf Alfred, en De Meuleman, Octaaf, te Gent, te samen 24 duizend 271 franks pachthuurl, of 14 duizend frank meer dan de gemeente.

Dat elke boer op zijne gemeente het zelfde onderzoek doe en hij zal tot dezelfde uitslagen komen, want overal gaan eenige groote grondbezitters met het vet weg.

En dit is nog niet al. Sommige grondbezitters bezitten kol'ossaal uitgestrekte gronden.

De familie Lippens onder anderen bezit te Moerbeke-Waas 2500 dagwanden; M. Pycke, Oscar, te Petegem, bezit daar 1000 dagwanden; M. Vermeulen de Gourcy bezit te Waasmunster 1250 dagwanden, en mevr. de Kerchove de Denterghem bezit niet min dan 12.000 dagwanden grond in verscheidene dorpen.

Honderden dergelijke namen van groote grondbezitters zouden wij kunnen aanhalen.

Landbouwers, wat leert u dat?

Wat blijkt uit deze cijfers?

Dat eenige rijke mensen, die nooit eene spade in hunne handen nemen, nooit een voet in het dorp zetten, die zelfs niet weten waar hun goed ligt, veel meer ontvangen aan pacht, dan de gemeenten ontvangen om al hare kosten te dragen : kosten van de kerk, het onderwijs, politie, armenverzorging, verbetering van wegen en andere openbare diensten meer.

Landbouwers, begint gij nu de oorzaak uwer ellende te vatten? Ziet gij nu de bloedzuigers, die u het levensbloed uitzuigen en u uitgeput, terneer geslagen en onderdanig, met vrouw en kinderen aan hunne voeten nederwerpen?

Ha, waart gij van de groote grondeigenaars verlost, bleven de duizenden franks die zij optrekken in het dorp, van gemeente en boeren, de ellende der boeren veranderde oogenblikkelijk in welstand : de dorpen zouden geld in overvloed hebben om de noodige werken uit te voeren en de boeren zouden geld bezitten om den landbouw te verbeteren en nieuwe systemas van werken te beproeven.

Nu zult gij vatten dat het socialisme u redden zal, hetwelk een einde wil stellen aan de uitbuiting der pachters en boerenknechten door de groote grondeigenaars.

Kiezers van den Buiten!

G'hebt uw lot in uwe handen.

Steeds werd gij door de rijken uitgezogen, omdat zij alleen de wetten maakten en die maakten tegen u.

Met uw kiesrecht beschikt gij over de wetten, over de pachten, over den eigendom, over alles wat voor u uw geluk en uwe vrijheid noodig is.

Op, Landbouwers, op!

Weg met de rijken, die u verachten, verstooten en uitbuiten.

Weg met hen, die, door inkomende rechten, de ellende in de steden nog willen vermeerderen en de pachten op den buiten zullen doen klimmen.

De grondbezitters willen rechten op graan en haver, die de meerderheid van u niet verkoopt; op de boter, die ons onze klienteel van Frankrijk zal ontnemen, waardoor de boter in België zal blijven, waar de concurrentie zal vergrooten, de prijzen niet zullen verbeteren terwijl uwe pachten zullen geklommen zijn.

De redding van boer en werkmans ligt in hunne vereeniging en in het vervangen van de regeering der rijken door de regeering van werklieden en boeren.

Socialistisch Programma

Stemt dus op 14 October allen voor de Socialisten, die alleen de noodige hervormingen tot uwe redding zullen doorvoeren.

Leest ons programma hieronder en gij zult overtuigd zijn, dat al die verbeteringen oogenblikkelijk kunnen doorgevoerd worden.

Vooruit met moed, met hoop naar de stembus!

Stemt allen voor de Socialisten, en eindelijk zult gij welstand en vrijheid smaken!

Wat de Socialisten willen

1. Eene wet die tusschen den geldleener en den eigenaar van een belast goed de grondlasten verdeelt volgens het deel waarvan elk eigenaar is.
2. Vaststelling der pachten door commissiën van pachters, boerenknechten en eigenaars, volgens de opbrengst des lands en hare waarde.
3. Afschaffing van het voorrecht der eigenaars, 3 jaren pacht te mogen eischen bij verkoop van den halm en het goed der landbouwers.
4. Afschaffing der in beslagname van oogsten op het veld.
5. Betaling aan den landbouwer der meerwaarde, die hij aan het land geschenken heeft.
6. Verbod de soldaten in den oogsttijd binnen te roepen.
7. Schadevergoeding aan de familiën der soldaten voor de groote manoeuvres binnen geroepen.
8. Vaststelling door de wet van het kleinste loon dat de boerenknechten mogen verdienen; de pachters mogen echter nog hooger loon betalen dan dat door de wet vastgesteld.
9. Verplichtende verzekering van oogst en vee door den Staat.
10. Verbod de gronden aan te slaan van min den 15000 frank waarde.
11. Onmiddellijke onteigening der braakliggende velden en hare bewerking door pachters onder toezicht der regeering.
- Op die landen zal de groot-landbouw worden beproefd.
- De renten, pachten en loonen zullen geregeld worden door de werkers van de velden te samen met de beambten der regeering.
12. Opbrengst der boomen langs de velden voor de boeren die ze pachten.
13. Tusschenkomst der eigenaars in de verliezen der boeren.
14. Afschaffing der mutatierechten voor erfdeelen van min dan 3000 franks.

Wetgevende Kiezingen

VAN 14 OCTOBER

SOCIALISTISCHE KANDIDATEN

ARRONDISSEMENT ANTWERPEN

Ansele, Eduard, beheerder van *Vooruit*, te Gent.

Daniel, Fr., schipstimmerman, te Antwerpen.

De Mets, A., sigarenmaker, id.

Goetschalck, Const., controleur van de *Werker*, id.

Huyghe, F., dagbladverkooper, id.

Mortelmans, handelsbediende, id.

Speyers, F., doctor in geneeskunde en natuurlijke wetenschappen, id.

Staatemas, Eduard (Millio), dagblad-schrijver, gewezen briefdrager, Gent.

Suikerbuik, P., te Merxem.

Van Beveren, Edmond, schilder, te Gent.

Vanfleteren, G., kassier, Borgerhout.

ARRONDISSEMENT GENT

Ansele, Eduard, beheerder van *Vooruit*.
Baudewyn, Prosper, bediende (gewezen spinner).

De Bruyne, Pieter, advocaat.

Foucaert, Jan, handelaar (gewezen wever).

Hardyns, Ferdinand, opsteller van *Vooruit* (gewezen vlasbewerker).

Maenhout, hofbouwkundige, te Sint-Amandsberg.

Staatemas, Eduard (Millio), opsteller van *Vooruit* (gewezen briefdrager).

Van Beveren, Edmond, schilder.

Waeri, Frans, metaalbewerker.

ARRONDISSEMENT AALST

Ansele, Eduard, beheerder van *Vooruit*, te Gent.

Luyckx, Frans, garentwijnder.

Sanders, wever.

Spitaels, landbouwer.

ARRONDISSEMENT BRUGGE

Anseuw, Emiel, dagbladverkooper.

Staatemas, (Milio), opsteller van *Vooruit*, (gewezen briefdrager) te Gent.

Thys, Karel, bakkersgast.

ARRONDISSEMENT KORTRIJK

Delvenne, Bernard, magazijnier.

Mattelaer, Jan, broodvoerder.

Soffers, Frans, letterzetter, te Gent.

Wauters, Frans, metaalbewerker.

ARRONDISSEMENT ST-NIKOLAAS

Foucaert, Jan, handelaar (gewezen wever), te Gent.

Hardyns, Ferdinand, opsteller van *Vooruit* (gewezen vlasbewerker), te Gent.

Aan onze Vrienden

Vele vrienden van den buiten zenden ons liberale en katholieke gazetjes die ons aanvallen, en vragen daarop te antwoorden.

Dat zij zich om die aanvallen niet bekommeren.

Onze tegenstrevers, die met vijftig tegen één zijn (naar loffelijke gewoonte), willen ons van ons doel afwenden, ons van onze propaganda afleiden, door het stellen van allerlei kinderachtige vragen, die uit hunne snullen-hersenen komen.

Terwijl wij op die domheden antwoorden, spreken wij van geen ander dingen...

Deelen en Deelers!

De rijken jonken aan de werkmenschen nog aleens den afval van hun tafel niet. Niemand zal durven zeggen dat de landarbeiders en zelfs de kleine boerders beter eten hebben dan de honden van op 't kasteel. Omdat dit alles zoo geweest is, meenen zij dat dit zoo moet zijn. In hunne oogen zijn hunne honden en hunne peerden meer waard dan werkmenschen, die nochtans redelijke schepsels Gods zijn.

Ja maar, de arbeiders uit de steden beginnen daar tegen op te komen, ze zeggen zij dat zij meer waard zijn dan 'n hond of een paard, ja zelfs meer waard dan de heeren en de mevrouwen, want zij werken voor hun brood en de rijken niet. De wereld zou niet voortkunnen zonder de werkmenschen, en zonder de rijken wel. Daarom die beginnen de verstandige arbeiders hunne tanden te toonen; ze zeggen dat zij moe zijn van armoede te lijden, als er zoovele onnuttige luiaards zijn die hier eenen hemel op aarde hebben.

Daarom zeggen de werkmenschen dat zij denken dat al de rijkdommen der aarde voor iedereen een beetje geschapen zijn en niet voor de rijken alleen. Zij zeggen tegen de rijken dat zij dieven zijn van alles voor hun eigen te pakken, wat voor iedereen gemaakt is.

De werkmenschen zeggen nog dat, vermits er moet gewerkt worden, dat het maar rechtvaardig is dat iedereen een beetje werkt, in plaats van den eenen al en den ander niets, gelijk als nu. Als iedereen werkte, ware het voor ieder een kleintje, en de eene mensch is zoo goed als de andere. Daarbij, de heilige Paulus heeft gezegd: "Die niet werkt, zal ook niet eten."

Hewel, vrienden, zoudt gij geloven dat de rijkdaards daarom in koleire schieten?

En dat is nog al te verstaan. Zij hebben schrik dat allemaal de werkmenschen van den buiten en van de steden zouden beginnen zeggen: "Die niet werkt, moet ook niet eten."

Zij hebben schrik dat zij ook hunne handen zouden moeten uitsteken, gelijk wij, of geen eten krijgen. En van werken hebben zij schrik gelijk een kat van eenen eemer water.

Daarom hebben zij gepeinsd naar een middel om voort te kunnen blijven leven gelijk nu: niet werken, goed eten en drinken, schoone kleeren en geld in den zak.

En dat middel hebben zij gevonden door U op te maken tegen ons.

Daarom schrijven de liberale en katholieke gazetjes al leugens over ons, ze zeggen dat wij deelers zijn, dat wij al het goed willen verdeelen en dat dit dommigheid is, want dat den eene zijn deel zou opdrinken en den andere zijn paart zou weggeweggen, en dat er dan een nieuwe verdeling zou moeten plaats hebben.

En de gazetjes die aan de rijken verkocht zijn, voegen er bij dat wij dieven zijn.

Die gazetjes weten geheel goed dat wij de verdeling der goederen niet vragen, die inderdaad eene dommigheid zou zijn. Zij weten geheel goed wat wij willen, maar zij zeggen het U niet, uit vrees dat gij, vrienden van den buiten, zoudt antwoorden dat wij gelijk hebben en dat gij met ons zoudt meedoen.

Want, als zij zeggen dat wij dieven zijn, omdat wij willen dat degene die niet werkt, ook geen eten krijgt, dan maken de rijken en hunne gazetjes den heiligen Paulus ook uit voor eenen dief, want hij spreekt precies gelijk wij. Ge ziet dus wat slechte menschen dat dit zijn.

Wilt gij nu in twee woorden weten wat er eigenlijk waar is van dat verdeelen?

Wel, antwoordt dan eerst eens op onze vraag: Van wie is de lucht, van wie is de zon?

Van niemand, zult gij zeggen. Die zijn er voor iedereen.

Als er nu bij voorbeeld iemand zou zijn die de zon voor hem alleen zou kunnen nemen en aan de anderen zou doen betalen voor de warmte en voor het licht van de zon, wat zouden wij moeten doen?

Hem de zon weer afpakken en ze weer op hare plaats zetten, niet waar?

Goed. En van wie is de lucht die wij noodig hebben om te ademen?

Van iedereen, niet waar?

En als iemand, bij voorbeeld, al de lucht zou inpalmen en ze met beetjes verkoopen, wat zouden wij moeten doen?

Wel, ze hem afpakken, hem een pak slaag geven en de lucht aan iedereen laten. Maar de deugeniet zou dan ook zeggen dat wij deelers zijn, niet waar.

Maar, eene laatste vraag, aan wie behoort de aarde, den grond?

Wel, die is er ook geschapen voor 't profijt van 't algemeen, precies gelijk de zon en de lucht. En nochtans zijn er menschen die over jaren en jaren gezegd hebben: "Dat stuk grond is van mij" en die het dan met beetjes verhuurd of verkocht hebben.

Was het geld dat daarvan kwam, rechtvaardig verdiend?

Neen, dat was gestolen geld. De aarde mag aan niemand in 't bijzonder toebehooren, maar wel aan al de menschen in 't gemeenschap. De rijke grondeigenaars zouden het goed moeten afstaan dat zij tegen het recht van allen in bezit hebben, en het moet terugkeeren aan iedereen.

Wil dat zeggen dat de arme boer die een lapken grond bezit zou ten onder zijn? In 't geheel niet, want de kleine boerders zijn geene luierikken gelijk de groote grondeige-

naars. Neen, tige werkl niets verliez van de rijk kleine boere hebben, ver

Zouden zij stukje land zij nooit nie hebben, zij

De socialie tegen hebb

stukje land

veel zweet heeft. Hij z

beter kunne want dan zo

hypotheken

Zooals gij collectivisme aan de arm

aan de arm stad.

Die er al

zen, dat zij

de barons, en burger,

zouden kun dat er voor

Als ze da

goed willen alleen om

verdedigen, de boerenm

koord kome

Want eer

gedaan met ne paarden

hunne kast kleeren, me

Ze zullen een ander.

Als gij v hebben, en

moet zijn, s

Als gij v beter zijt da

stemt dan

uwen stand

zorgen in d

socialisten.

DE

Wij willen

rijke pachtkw de toestand v

pachtkwestie of slecht, zo

buiten goed o

Tegenwoor

pachten betre kunnen zijn.

duur der pa

pachtprijs reg in geval van

onweders, en

gewagen aan

bracht, enz.,

Maar de on

ruine medeb dieperik

toelaat dat de

prijzen te eis tot op het be

Wat zijn, i

bouwer en d

medewerker

voortbrenger

grond en de

zijn arbeid

worden doe

iets wat de

het bewijs d

landbouwer

komt, wann

kasteelheer.

Indien die

rechtvaardig

rechten en

Maar zoo is

nerd worde

den ten voo

der werkers

wij klaar w

Om wel

opbrengst v

bespreking

twee mede

naars. Neen, de boerkens zijn nuttigitte werkliden, en deze zullen niets verliezen met de verdwijning van de rijken. Integendeel, veel kleine boeren die een stukje land hebben, verkeerden nu in armoede.

Zouden zij niet met plezier hun stukje land afstaan, op conditie dat zij nooit niet meer te kort zouden hebben, zij en hunne kinderen?

De socialisten zouden er ook niets tegen hebben aan den boer het stukje land te laten dat hij met zoo veel zweet vruchtbaar gemaakt heeft. Hij zou het zelfs langer en beter kunnen behouden dan nu, want dan zouden er geene lasten en hypotheeken meer bestaan.

Zooals gij ziet, vrienden, zou het collectivisme niet meer kwaad doen aan de arme boerenmenschen als aan de arme werkliden uit de stad.

Die er alleen zouden aan verliezen, dat zijn de groote eigenaars, de barons, de uitzuigers van boeren burger, die geene renten meer zouden kunnen maken van goed, dat er voor iedereen gemaakt is.

Als ze dan zeggen dat wij uw goed willen afpakken, dan is het alleen omdat gij hun goed zoudt verdedigen, en om te beletten dat de boerenmenschen zouden t'akkoord komen met de stedelingen.

Want eens dat gebeurt, is het gedaan met hun smullen, met hunne paarden, met hun goud, met hunne kasteelen, met hunne zijden kleeren, met hunne lieven.

Ze zullen mogen werken, gelijk een ander.

Als gij vindt dat de rijken gelijk hebben, en dat alles gaat gelijk het moet zijn, stemt dan voor de rijken.

Als gij vindt dat gij zoo goed, ja beter zijt dan die barons, die heeren, stemt dan voor de menschen van uwen stand en die voor U zullen zorgen in de Kamer, stemt voor de socialisten.

PATRICK.

DE PACTKWESTIE

Wij willen beginnen met de zoo belangrijke pachtwestie. Men mag zeggen dat heel de toestand van den buiten afhangt van de pachtwestie. Zijn de wetten daarover goed of slecht, zoo zal ook de toestand op den buiten goed of slecht zijn.

Tegenwoordig zijn al de Wetten, die de pachten betreffen, zoo ellendig als ze maar kunnen zijn. Ziet bijvoorbeeld die welke den duur der pachten en het beloop van den pacht prijs regelen, alsmede de vergoedingen in geval van vernietiging der oogsten door onweders, en die welke van de verbeteringen gewagen aan het hof of aan het land toegebracht, enz., enz.

Maar de onrechtvaardigheid die de meeste ruine medebrengt, en gansch den buiten naar den dieperik helpt, is heel zeker de wet die toelaat dat de heeren, door overdreven pacht-prijzen te eischen, onze moedige landbouwers tot op het been afpersen en uitzuigen.

Wat zijn, in den grond der zaak, de landbouwer en de grondeigenaar? Dat zijn twee medewerkers die samen landbouwvruchten voortbrengen. De grondeigenaar geeft zijnen grond en de landbouwer zijne kennis en zijnen arbeid. Hunne wederzijdsche plichten worden door bijzondere wetten geregeld; iets wat de meeste landbouwers niet weten; het bewijs dat die wetten bestaan is dat de landbouwer onmiddellijk voor de rechtbank komt, wanneer hij een geschil heeft met zijn kasteelheer.

Indien die wetten gemaakt waren op eene rechtvaardige wijze, dan zou het zijn: gelijke rechten en gelijke plichten voor alle twee. Maar zoo is het niet. Immers moet er herinnert worden dat al de wetten gemaakt worden ten voordeele der rijken en ten nadeele der werkers. Zoo is het ook in dit geval, wat wij klaar willen uiteenzetten.

Om wel te zijn zou de verdeling van de opbrengst van het hof moeten gebeuren na bespreking en overeenkomst tusschen de twee medewerkers, landbouwer en grondei-

genaar; de winst die gedaan is, zou moeten op broederlijke wijze verdeeld worden, het is te zeggen, dat aan elk het zijne zou moeten toegestaan worden. En heel zeker eischt de rechtvaardigheid dat het deel van den grondei-genaar (de landbouwer) veel grooter zij dan dat van den grondei-genaar (de grondeigenaar). Inderdaad, een gansch jaar werken en zwoe-gen, daarbij nog onafgebroken het hoofd vol hebben met allerhande bekommernissen, dat is heel wat anders dan tijdelijk wat grond te laten gebruiken.

Welnu, hebben de wetten dat al zoo gere-geld? Neen, niet waar, landbouwers, gij weet het maar al te wel. Er is geen sprake van BROEDERLIJKHEID in het verdeelen der rijk-dommen, die gij met uwen zwaren arbeid voortbrengt. Er heerscht *ikzucht, gevoelloosheid en alleenheerschappij*; en al die schoone dingen zijn langs de zijde van den nietsdoe-ner. De grondeigenaar, die het kleinste deel zou moeten ontvangen, die dus het minst te vertellen heeft, heeft het al te zeggen; gij, die werken moet als echte slaven, gij moet zwijgen! De kasteelheer spreekt alleen, en hij zegt niet: « Landbouwer, hoeveel kunt gij mij geven? », hij zegt: « Pacht, zoveel moet gij mij betalen », en daarmee is het uit. De boer mag leggen; gewonnen of niet gewonnen, de goudstukken moeten er zijn, al moest men ze bij den notaris gaan halen. Zoo doende geeft de kasteelheer een klaar bewijs van het bestaan van zijne alleenheerschappij en zijne ikzucht. En wilt ge nu zijne gevoelloosheid leeren kennen? Als hij de pacht ontvangen heeft, zal hij nooit vragen: « Kunt gij leven met wat u overblijft? » Of hebt gij eten thuis, of hebben uwe vrouw en kinderen alles wat zij behoeven? Neen, daar zit die harteloze rijke mensch niet mede in! Of gij voor al uwen zwaren arbeid en al uwe zorgen eenige vijf frankstukken over hebt, daar vraagt hij niet achter, dat gaat hem niet aan!

Mag dat wel zoo gebeuren? Is dat geene afgrijpselijke onrechtvaardigheid? Wij zeggen luidop: Ja.

Is het niet het zweet van den landbouwer dat eerst en vooral moet betaald worden, om daarna een deel van 't geen er overschiet aan den goudman, aan den grondeigenaar te schenken? En nu gebeurt altijd 't verkeerde; de grondeigenaar wordt eerst en vooral betaald; blijft er iets over voor den boer, 't is goed; blijft er niets over, de boer moet het maar weten; hij heeft een gansch jaar voor niets gewerkt. Hij die werkt, is ver-armd; en hij die niets doet heeft zich ver-rijkt! Is dat niet onrechtvaardig? Zijn dat goede wetten die zulke dingen toelaten?

Ziedaar, vrienden, wat wij willen veran-deren. Wij willen dat de Wet zegt, dat de grondeigenaar niets meer dan eene redelijke pacht mag eischen. Wij willen dat de Wet paal en perk stelt, aan de alleenheerschappij der kasteelheeren. De macht van die mannen moet gekortvleugeld worden, en dat doel zult gij ons helpen bereiken door mannen naar de Kamers te zenden, die durven opkomen tegen de nietsdoeners.

En de veranderingen, die wij in de Wetten willen brengen, zijn zoodanig rechtvaardig dat de rijken (die de dood in 't lijf krijgen bij het gedachte dat ze hunne alleenheerschappij gaan verliezen), niet eens weten wat te ant-woorden, wanneer wij de gelegenheid heb-ben ze aan te spreken. En daarom hebben zij die vuile handelwijze aangenomen van ons te doen doorgaan voor moordenaars, brand-stichters, dieven, enz. om U van ons te ver-wijderen, wetende dat wij onvermijdelijk de landbouwers tot onze gedachten zouden be-keeren door de uiteenzetting van zulke rede-lijke en menschelijke leerstellingen.

Zien wij nu of de tegenwoordige wetten ook niet te verbeteren zijn op andere punten. Spreken wij eens van den

Duur der pachten.

In 't vlaamsche land zijn de pachten van langen duur zeer zelden. Het is alzeer schoon wanneer een groote gebruiker 3, 6 en 9 jaar wordt toegestaan. De meeste landverbruikers kunnen alle jaren opgezegt worden.

Dat is weeral eene wet die ten voordeele der rijken gemaakt is. Inderdaad met zulke gebruiken is de eigenaar heer en meester over de landbouwers, aangezien hij hun bestaan in handen heeft. Ook leven de ongelukkige pachters gestadig met den schrik op 't lijf. Het is niet genoeg dat gansch de familie zich dood werkt om de pacht te kunnen betalen, zij moet nog gansch het jaar met de vrees leven haar stuk land kwijt te geraken.

Waarom zegt de wet niet, dat al wie een hof of een stuk land in hure neemt, het een zeker getal jaren zal mogen behouden, ten minste 12 jaar. Waarom? wel, eenvoudig omdat al de wetten tot hiertoe gemaakt ge-weest zijn door de rijken, en dat deze zoo ikzuchtig en zoo onbeschaamd geweest zijn, ze allen te hunne profijte te maken. En dat zal alleen eindigen, wanneer de landbouw-bevolking zoo verstandig zal zijn voor de lijst te kiezen der volksgezinden, en niet voor de lijst der rijke menschen.

De kasteelheer heeft nog eene andere reden om te weigeren lange pachten toe te staan. Met pachten die alle jaren uit zijn is hij bij machte alle jaren den pacht prijs op te slaan.

En dit kan hij niet meer, wanneer hij een langen pacht gegeven heeft.

Welnu, wij willen dat er eene wet gemaakt worde, die alle eigenaars verplicht lange pachten toe te staan, voor al het goed dat zij verhuren, klein of groot, met het voorbehou-den recht voor den verbruiker van alle drie jaren van het verpachte goed te kunnen afzien.

Indien zoo eene wet gemaakt wierde, dan zoude de bevolking van den buiten zoo vrij leven als de inwoners der steden, zonder te rekenen dat door zulken maatregel de pacht-prijzen gevoelig zouden dalen. Dan zoudt ge, vrienden, in alles kunnen handelen naar goeddunken, en niet meer moeten dansen gelijk uw meester, de grondeigenaar, schui-felt.

Er moet ook nog gezegd worden dat zulke wet er noodig is voor de verbetering van den landbouw zelf. Inderdaad wie is de land-bouwer die verbeteringen aan het hof of aan het land zal brengen, wanneer hij niet zeker is er langen tijd te mogen op blijven?

Men ziet dat er meer dan eene reden is om te eischen dat de Wet de lange pachten ge-biedt. Mogen de Socialisten zegenvieren, zij zou toekomstig jaar in de Kamers voorgesteld worden.

DE JACHTPROCESSEN

Zooals wij in het blad van verleden week zegden, zijn er sommigen die beweren dat de boer niet te klagen heeft; hij kan immers processen inspannen en schadevergoeding vragen als het wild zijn goed afvreet.

Er is inderdaad eene wet die zegt:

« De schade, veroorzaakt door de konijnen » aan de vruchten, zal dubbel gerekend wor-den. In geval het zoo bestatigd zijn dat de » tegenwoordigheid van eene te groote hoe- » veelheid wild schaadt aan de vruchten der » velden, zal de minister de uitroeping der- » zelve kunnen toelaten, na de bestendige » deputatie geraadpleegd te hebben. »

Ge ziet van hier hoe de rijken met die wet inzitten!

Welke boer kan er gaan processen inspan-nen tegen den grooten rijkard? Zeer dikwijls zelfs zijn die geldzakken nog de eigen heeren van den boer of vrienden van zijnen heer.

De groote proceskosten en zijne afhanke-lijkheid beletten den boer voor zijn recht op te komen.

Voor de armen is er geen recht, immers! Daarbij, al weten de heeren goed dat zij ongelijk hebben en dat de boeren in hun recht zijn, toch trekken ze de arme menschen nog naar Brussel voor het tribunaal, om hen alzo op kosten te jagen. En gebeurt het soms al eens dat het tribunaal schadevergoeding verleent, dan is ze meestal te gering. Het grootste deel ervan moet er dan nog af voor de advokaten, zoodat er voor den boer met al zijn procederen voor zijn recht, niets overblijft.

Het recht is alleen voor degenen die centen hebben! Daar weten al veel boerkens over meê te spreken.

Tegen den heer zelf durft de boer niet procederen, uit vrees van zijne hoeve gezet te worden. In een dorp rond Antwerpen is zooiets, over eenige jaren, gebeurd. Twee boeren spanden een proces in, ze kregen gelijk en schadevergoeding, maar... ze moesten dadelijk hun land laten liggen en van hunne hoeve vertrekken.

Wij kennen in de Kempen 'nen boer, die ook een proces inspande tegen eenen schat-rijken bezitter van wel 900 hectaren grond... eerlijk met werken verdiend, zulle! Het wild had alles afgeknagd. De man liet zijne schâ schatten, en inplaats van 1000 fr. te trekken verloor hij het proces en hij mocht er 1000 fr. bijleggen!

Hoeveel landbouwers zijn er zoo al niet ten onder door het wild!

Sommige huurzeelen (huurwaarden) zijn zoodanig opgemakt dat de boer niets inbrengen kan tegen de verwoestingen van 't wild. Zoo hebben wij er gezien, waarin stond: « Dat de huurder geen schadevergoeding, geen pachtvermindering vragen mocht voor schade door het wild toegebracht, of voor eene andere reden, zelfs niet voor geheel het verlies van den oogst door onweder, vorst enz. »

En daarachter volgde: « De verpachter houdt uitsluitend het recht van te jagen op de verpachte gronden. »

Welnu, dat alles is ten zeerste onrecht-vaardig en roept om wraak!

Zegt, boeren, gaat gij toezien tot dat alles van zelfs veranderen zal? Gij hebt nu al 60 jaar gewacht en gefopt geweest; als gij nu weer barons en rijken kiest om de wet te maken, dan geraakt ge er nooit van af.

En als ge dan nog over al die onrechtvaar-dige wetten klaagt, dan zeggen wij u:

Het is uw eigen schuld, kameraad. Gij hebt het kunnen veranderen door een ver-standingen boer of werkmans te kiezen voor wettenmakers, in de plaats van de rijken, die altijd voor de rijken hebben gezorgd en die het zullen blijven doen.

Vrienden, voor de Werkliden-Partij kie-zen is gewonnen!

Nu zijn er weer die zeggen dat, als 't zoo kwam gelijk de socialisten het willen — 't is

te zeggen, dat de boeren ook het wild mogen vangen en oppeuzelen — er dan in korten tijd geen wild meer zou zijn. Dat zou veel schade zijn voor den handel in wild, zeg-gen ze.

Daar zullen wij toekomstige week eens iets over schrijven. DOLF.

Ook al werkers

Op dit oogenblik moeten al de boeren en boerenwerkliden van gansch Vlaanderen en nog een paar prochie's er bij, de socialisten vervloeken en verwenschen tot in d'onderste kolenmagazijnen van d'helle.

Immers, wij hebben altijd gezegd dat het werkvolk arm is en veel honger lijdt, en daar komt die sakersche *Katholieke Slip* zondag voorlaast met de onomstootbaarste en onom-trekbaarste bewijzen aantoonen dat wij leuge-naar zijn, dat de werkers integendeel paleizen bewonen en treinen voeren... Kijk maar zoo dom niet, lezer, hoor liever:

Het strijdblad der millionnaires, dat ons al eens zou durven verwijten dat wij twee, drie kolomen aan een artikel wijden, besteedt er twee volle zijden aan om de kiezers de savooi te stoven dat Smet de Naeyer, Begerem en Vercruysse-Bracq, van welke kandidaten zij de karikaturen geeft (ho, bullebakken!), wer-kers zijn.

— 'k Zou die fameuze « werkers » eens willen aan den arbeid zien, zei boer Tyssens, van X., toen hij den bij de gravuren gaanden tekst in de *Slip* gelezen had.

Die Smet de Naeyer kan misschien kleer-maker, dat zou kunnen....

— In alle geval, voegde het boerken er bij, 't is gelijk hoe en op welke manier men gekloot wordt, als men er maar genoeg van krijgt.

Bekommering om onzentwil

De *Slip* zegt ook nog dat de werkliden van Vooruit het geld dat besteed wordt aan de vruchteloze (?) socialistische propaganda, beter in hunnen zak zouden houden.

Mannen van Vooruit, willen of niet, nu moet ge allen nog eens uw kruis maken, want het is de eerste maal dat een katholiek blad eenige bezorgdheid voor u laat blijken.

Komaan: 's vaders, 's zoons, 's heilig geestes — allen gelijk: Aamen!

Slippeken-lief, ge maakt maar een potsier-lijk figuur wanneer gij bekommering om ons lot aan den dag legt. Wij absolveeren u ver-der van alle zielelast ten onzen opzichte. Wij, socialistische werkliden, weten ten minste dat de opofferingen die wij ons getroosten aan een verheven doel besteed worden, aan de bevrijding van den echten werker uit de klauwen van den werker-millionnaire, terwijl het geld dat men de katholieke werkliden afbedelt met bussen, schalen, Sint-Pieters-penning en wat weet ik al, alleenlijk dient om eene bende zwarte en bruine smulbroers en lekkergebekte tjeesekensbruidjes dik te vetten en om kiespropaganda te maken voor de rijken, voor de vijanden der gevers zelf.

DE MANNEN « NOCH MOSSEL NOCH VISCH »

De liberale slakken beginnen te oordeelen dat het tijd wordt de horens uit de schelphui-zen te steken. Het was met den *Equinox* dat de halfslachtigen of liever geenslachtigen van de St-Jansvest zich in hun dagblad *Vaderland* voor het eerst tot de buitenkiezers richtten.

Reeds in dat eerste nummer, waarmede zij hunne propaganda bij de boeren begin-nen, verklaren zij onbeschaamd dat zij hier geenen hemel beloven gelijk de socialisten en ook geenen hiernamaals, zoals de cleri-calen, maar dat zij zooals altijd (?) en thans ernstiger en standvastiger dan ooit zullen werken om het lot van den werkmans te ver-beteren.

Als er waarlijk geen hemel is hiernamaals, dan is niets zoo billijk als dat alle menschen hunnen hemel op aarde hebben; en de man-nen « noch mossel noch visch » durven den werkmans een beetje verbetering in zijn lot beloven....?

Toe, werkliden van den buiten, stemt voor de liberalen: als zij aan 't roer komen, krijgt ge dagelijks een beetje meer smout op uw brood en wat meer *kaantjes* in uwe saus...

Zegt, klasbroeders van het veld, aan wien zoudt ge nu den eersten prijs geven om u het meest voor den zot te houden?

Den 14 October zult gij die pretmakers van beide soorten geven wat ze eigenlijk verdienen: hunne huizen... THULO.

Adeltrots

Te Zulte en in de omstreken vertelt men het volgende:

Een nobiljon-kiesdraver ging in een werk-manswoning en zag *De Landbouwer* op tafel liggen.

— Weet gij wel dat gij dat niet moogt lezen, zegde hij tot de huisgenooten.

— Ik weet nochtans dat gij het ook leest, antwoordde het hoofd des huizes.

— Wij mogen alles lezen, sprak de nobil-jon verwaand, voor ons steekt geen kwaad in de lezingen.

— En, goed of kwaad, ik zal alles lezen, beet de werkmans den groothans toe. ■

— Bah, lees wat gij wilt, grijslachte de andere zich verwijderend, **WIJ zullen toch den wijn blijven drinken en GIL het water (letterlijk).**

Kiezers van Zulte, Olsene en daar rond, als gij in October voor de kliek dier beslagmakers stemt, moogt gij op de kerk- en kasteeltorens gaan wonen, bij de gevleugelde muizenvreter die 's nachts rondvliegen... THULO.

Waarom en Daaronder!

Waarom trekt de boer thans bedrukt naar het
Waarom niet blijgeestig als vroeger? [veld,
Wat is het dat heden hem 't harte beknelt?
Hij bleet wat hij was, toch een zweoer!
Den zweoer, dat was hij, dat bleef hij, 't is waar.
Ook zou hem zijn lot niet verdrieten,
Zoo heer en ontvanger, op 't einde van 't jaar,
Hem nog maar een stuiverken lieten!

Waarom hoort men heden de liederen niet meer
Die eens door de velden weerklonken?
Wat doodseheid verving toch de vreugd van [weleer,
Die galmde eer de stralen nog blonken?
Er glanst voor de landjeugd geen lachend ver- [schiet:

Wen de ouderen moedeloos zuchten,
Verneemt men 't gezang van de jongeren niet.
't Geluk vloot uit dorp en gehuchten!

Waarom ziet zij lijdend, de landlijke maagd,
Terwijl zij van frischeid moest blozen...?
Welk ondiep heeft haar aan den boezem geknaagd,
En beet van haar wangen de rozen?
De tijd kwam op welken zij naast haren vriend,
Het loon harer trouw dacht te vinden,
Maar nooit hebben beiden iets voorwaarts ver- [diend:
Hun droom moet als rook zich ontbinden...!

Waarom schittert heden nog meer dan voorheen,
De blijdschap op 't aanzicht der rijken
Tot feesten en brassen gekomen bijeen,
Vanwaar ze uit de hoogte op ons kijken?
Voor hen is het leven een echt paradijs:
Het goud vult hun kasten en laden...
Wij werken ons krom en wij zorgen ons grijs,
Opdat zij in overvloed baden...! THULO.

Ons propagandatochtje naar Loochristy-Beirvelde

Onze beurt zijnde, zoo trokken wij zondag
laast, om 5 1/2 ure 's morgens, de Dampoort
uit, gewapend met een 700tal Landbouwers.
Het was als ware het eene processie van
« melkboeren » die de stad met hunne waar-
gingen overrompelden, welke ons te gemoet
kwamen. Allen aanvaardden en lazen met
veel aandacht ons « gazetje. »

Na er zoo een groot getal aan den man ge-
bracht te hebben, bereikten wij eindelijk het
eerste huis van Loochristy, welke niet wein-
ig onze verwondering wegdreef, daar het
uithangbord — want het is eene herberg —
voor opschrift had: *In de Gendarmerie.*

En inderdaad, als wilde men doen uit-
schijnen: op Loochristy woont niets anders
dan gespuis en kwaaddoeners, het tweede
huis is... de Gendarmerie.

Het is waarlijk schandalig hoe de troetel-
kinderen onzer regeerders daar gehuisvest
zijn. Het stuk land en hof dat het achtal pan-
doren welke daar verblijven ter hunner be-
schikking hebben, is voorzeker groot genoeg
om er 25 schoone boerenwoningen op te
bouwen. Nu, voor de diensten die zij reeds
aan de werklieden hebben bewezen met erin
te schieten en te moorden, zijn zij zulks wel
waardig!

Dat de boerens maar dorschen, de regee-
ring zal wel zorgen dat hunne gelden besteed
worden om die onnutte kerels een goed
leventie te laten slijten. 't Is immers den bilan
onzer regeerende kliek: meer gevangenhui-
zen en gendarmerien!

Toen wij verder op Loochristy-dorp kwa-
men waren wij juist ter goeder uur geko-
men. De mis was een tiental minuten gedaan
en dan drinken de boeren gewoonlijk een
kappertje bier. In de tweede herberg waar
wij binnentraden werd er, op het zicht van
den titel: *De Landbouwer*, door al de aan-
wezigen geroepen: « Leve de socialisten! »

Hoe stonden wij verbaasd te zien! Willen
of niet, wij moesten een kappertje meedrin-
ken.
Een socialistische redenaar zou het voor-
zeker niet beter gedaan hebben, als een boer
daar tegen zijne min bewaamde gezellen bezig
was, al het slechte van den tegenwoordigen
toestand uiteen te zetten. Het jachtrecht, het
jaarlijks vermeerderen hunner pacht, het
vergroten hunner ellende en den rijkdom
der kasteelheeren zette hij zóó goed uiteen
dat wij zegden: Jongen, gij weet waar het
paard gebonden staat.

Na een woord van aanmoediging tot den
strijd en eene opwekking om den 14 oktober
voor de socialisten te stemmen, verlieten wij
de herberg om eenige huizen verder weer
met andere boeren in discussie te treden.

Geen herbergje of men spreekt over de
kiezing en niet weinig worden papen en libe-
ralen afgetakeld.

De geest is te Loochristy uitstekend en de

boeren zullen zich den dag der kiezing weten
te wreken over al de ellende en slavernij, waar-
onder zij sinds het 64-jarig cijsregeering-
stelsel gezucht hebben.

Zij zullen stemmen voor de socialisten!

TE BEIRVELDE
Daar was ons onthaal als 't ware nog gul-
hartiger. De weinige Landbouwers die ons
nog overbleven waren in een oogwenk aan
den man gebracht. Het was als werd er eene
gelduitdeeling gedaan, zoo kwamen de boe-
ren om hun gazetje geloopt. En 't kan niet
anders, want de grieven zijn hier ook niet
minder en de boeren klagen er ook over den
onuthoudbaren toestand waarin zij leven.

Als een tegenhanger van de ellende, der
kleine en ongezonde hutten waarin de boe-
ren hier leven, staat het kasteel van mevrouw
de Kerchove-de Denterghem.

Dit prachtig gebouw heeft eene kolossale
uitgestrektheid en men heeft 10 minuten
noodig om er de eene zijde van af te mar-
cheeren. Daarbij heeft die vrouw nog in
eigendom — waarvoor zij nooit iets heeft ge-
daan dan gegeten, gedronken, gefeest en ge-
slapen — meer dan de helft van Beirvelde.

De boerens mogen zweogen en zweeten,
om op 't einde van 't jaar al het zuur gewon-
nene aan mevrouw te dragen, onder vorm
van land- en huispacht!

Vroeger waren er op het kasteel een 50-tal
bedienden om de stallen — die schooner en
groter zijn dan de meeste huizen der boe-
ren — hof en kasteel te onderhouden, maar
dat was te kostelijk... Er zijn nu nog 17 werk-
lieden aan den arbeid en de anderen mogen
kreveeren. Mevrouw moet immers toch zien
dat zij door den winter spartelt!

Gelukkiglijk komt er onder de boerens
toch ook een verzetingsgeest. Zij ondervin-
den dat al hun werken niets anders voor ge-
volg heeft dan het verarmen hunner familie
en 't vergroten der fortuinen van enkele
personen, die niets voortbrengen en gemak-
kelijk kunnen gemist worden. Zij beginnen
te begrijpen dat daaraan verandering moet
komen, dat de eene het recht niet heeft van
te leven op den arbeid van den andere, maar
dat allen moeten werken en zij allen recht
hebben, voor hun arbeid, op een goed be-
staan.

Om daaraan een begin te maken zullen ook
de boeren van Beirvelde op 14 oktober ter
stembus gaan onder den kreet van: **Leve
de socialisten!** JOZEF.

BRIEFWISSELINGEN UIT MOORSELE

Vriend Opsteller,

Reeds drie of vier malen hebben wij hier
het geluk gehad uw geëerd blad door eenige
moedige gezellen te zien verspreiden, en het
wordt door de werklieden met gretigheid
gelezen en voortgegeven; integendeel door
de kopstukken der katholieke partij wordt
het geschuwd en verfoeid, tot zoo verre, dat
zij niet konden laten, tegen ons blad de
schandelijkste uitvalen te doen in den stoel
der waarheid.

Die man begon met te zeggen, dat de socia-
listen hier slechte gazetten kwamen rond-
strooien; hij raadde het volk aan die gazetten
te aanvaarden, maar ze in hunne tegenwoor-
digheid in blokken te scheuren, want, zoo
vervolgde hij, alhoewel die bladen vele en
schoone waarheden bevatten, steekt er toch
in den grond venijn in.

Zij beweren tegen den godsdienst niet te
zijn, maar het zijn wolven in schapevellen,
het zijn dieven, moordenaars en brandstich-
ters. Gij moet zulke mannen schuwen, zulke
geschriften in het vuur werpen.

Zoo was het onthaal dat onze gezellen en
hunne schriften vonden bij onze eerwaard-
en, maar bij het volk is het anders. De werklie-
den weten beter dan iemand, waar de dieven
zich hier verschuilen; voorzeker gewagen
wij hier niet van den eenen of anderen werk-
man, die door den nood gefolterd, aan zijnen
naaste het een of ander ontvreemt, maar er
zijn hier eene andere soort van ontvreemders
die met hunne verworvene centen nu gemak-
kelijk op hunne renten kunnen leven, ten
nadeele van arme families, en die voorzeker
zouden kunnen antwoorden op die uitvalen
gedaan tegen de socialistes. De belangheb-
benden van onkel die en onkel gene zouden
ons daarover gemakkelijk uitleg kunnen geven
waar de grootste dieven zijn, bij de socia-
listen ofwel bij die andere soort van volk.

Voorzeker ware het niet slecht voor de
socialisten, ook eens dat geluk te hebben,
ergens in een of ander sterfhuis te geraken,
ten einde er buit te kunnen maken, iets dat
ons zeer wel te pas zou komen, voor het
verspreiden van onze bladen; nu zijn wij
verplicht onze zuur gewonnen centen, die
wij zelve broodnoodig hebben, op te offeren,
willen wij de waarheid zien verspreiden,
willen wij medewerken om onze slavenketens
te zien verbrijzelen.

Dit is immers ons doel, en dat doel zullen
wij met de aanstaande kiezing trachten te
bewerken, en geloof vrij dat de socialistes
te Moorseele veel meer stemmen zullen
bekomen dan de katholieken wel meenen.
Het werkvolk begint alhier ook moede te

worden van al die bedragerij, zij gelooven
geen woord niet meer van die leering van
Christus, die niet duldde dat den eenen alles
in wulpsheid verkast en verbrast, terwijl
integendeel de arme werkman zijne vrouw
en kinderen ziet verkwijnen, hier op eene we-
reld vol overvloed. Ik moet eindigen, vriend
opsteller, om u tegen zondag toekomende
uiteen te zetten, wat onze fameuse katho-
lieken alhier al doen in het voordeel der
werklieden en der neeringdoenden.

Op opname rekenende, noem ik mij
Een vurig partijgenoot.

VLAMERTIGHE.

23 September 1894.

Mijnheer,

Ik ben een godvruchtige katholiek, ik ken
niets van de politiek en 'k ben maar een
kleinen pachter, maar ik moet toch een
waardige schrijven over onze katholieke
heeren.

Verleden zaterdag wierden wij uitgenoo-
digd om te leperen, in de groote zaal van
het stadhuis, eene vergadering bij te wonen
voor de aanstaande stemming. Daar waren
twee katholieke volksvertegenwoordigers aan
wie ik altijd mijne stem gegeven heb, en zij
wildon ons doen verstaan dat, aangaande de
slechte boerejaren en groote pachten, dat wij
alleen daarvan de schuld waren.

Potferdomme, 't moet het zweren, 't gaat
toch te verre als ik denk dat die kasteelhe-
ren ons alzoo toespreken.

Denken zij dan toch altijd met de boeren
den zot te houden? 't zal geen waar meer
zijn.

Zij hebben 60 jaren lang aan 't bewind
gewoest waarom hebben zij aldan ons lot niet
trachten te verbeteren?

Ik zie nu maar al te wel hoe zij ons altijd
bedrogen hebben, maar ik verzeker u, mijn-
heer, alhoewel ik niet veel geleerd ben, mijne
2 stembriefjes voor uwe mannen zijn; ik
moet wel pachten aan een katholiek, maar
met de nieuwe stemming kan met niet weten
voor wie ik stem, en 'k zal het zwijgen en
..... mijnheer nog meer.

Ik heb reeds gesproken tegen andere boe-
ren en zij zullen het ook alzoo doen, te meer
daar wij weten dat gij alleen de ware man-
nen zijt die wetten zullen stemmen om de
pachten af te slaan, schadevergoeding door
den Staat in geval van ongelukken op het vee,
op de vruchten, enz., ja nog al ander schoone
en nuttige hervormingen.

Wij beginnen klaar te zien, mijnheer, en
wij weten nu maar al te wel, wanneer wij
kasteelheeren kiezen, die mannen geene wet-
ten maken tot ons voordeel, maar wel tot de
hunne, op rekening van den boer, die al de
lasten betaald.

Ik hoop, mijnheer, dat gij mijn naam niet
zult laten kennen, want moest het geweten
zijn, 'k zou den garden te huis krijgen, daar
ik reeds vier jaar ten achter ben met mijn
pacht en men wil mij ook geen afslag geven,
hoe slecht het ook gaat. X.

KNESSELAERE.

Mijnheer,

Wil dit toch eenen keer in uwe gazet opne-
men, want 't is toch te erg, om het te ver-
zwijgen.

De armoede is hier groot. De arme men-
schen vinden schier geen werk en de rijke
mensen zien er niet naar om.

Kom eens zien in de huizekens der ge-
meente; die zijn zoo vuil, zoo zwart als eene
kraai; het eene heeft maar eene plaats, het
andere heeft er twee; de inwoners moeten die
zelf onderhouden en daar wonen groote fa-
milien in, zoodat het geen wonder is, om 3,
4 mensen op eenen strooizak op een plank
te zien slapen.

Eenige tijd geleden kwam er hier twist in
eene familie, de vrouw trok er met een kind
van 7 jaar van door. Niemand wilde haar
inpakken. Het mensch heeft in den bosch,
van wat takken, wat hout en strooi een huize-
ken gemaakt.

Daar slaapt zij, maar onlangs werd zij daar
met haar meisje, door een onweder uitge-
spoeld.

Stel u dat leven voor!
Eene andere sloot zit hier op het dorp al
maanden met het water en zij heeft anders
niet te eten dan zwart brood en aardappelen.

Zie, mijnheer, 'nen mensch moet veel ver-
dragen in het leven, maar als gij zoo ziet dat
de eene zoo erg sukelt en ongelukkig is, ter-
wijl eenige rijke mensen niet weten wat
doen met hun geld, gij zoudt een ongeluk
doen.

Gij zoudt mij een groot plezier doen met
dat allemaal eens op te nemen, en ik hoop,
wel dat de rijke mensen zullen beschaamd
zijn over het ongelukkig huisgezin, dat zij zoo
zonder troost laten en dat zij toch iets zullen
doen. Een Boer.

BAELEGEN.

Mijnheer de Opsteller,

Verleden zondag heeft de pastoor hier ge-
predikt dat de Landbouwer eene slechte gazet
is en dat het de socialistes zijn, die de katho-
lieken ten Slooten-Dries en te Brussel zoo
erg geslagen hebben.

Hij meent ons aldus op te hitsen tegen de
socialisten, maar ik kan u verzekeren dat dit
niet meer pakt.

Gelijk 'nen boer mij geheel juist zegde:
« Hoe zouden de socialistes op de katholieke
buitenmensen hebben kunnen slaan, van
in 1884 en vroeger, van in 1873 vragen
zij al het stemrecht zoowel voor den boer als
voor den stedeling. »

Van over jaren en jaren hebben de socia-
listen altijd verbetering gevraagd voor de
boeren en voor de slaven van de stad.

Gij zult hier veel stemmen hebben, ik ver-
zekert u, alhoewel de Katholieke Vlag
vuur en gal spuwt en zelfs tot in de kerk
wordt uitgedeeld.

De boeren zijn 't lijdend beu en de priesters
zouden verdraagzamer moeten zijn en zich
herinneren dat eenige jaren geleden een pries-
ters van niet ver van hier voor maanden en
maanden gevang kreeg voor kinderbevele-
king.

Gaat voort en gij zult hier en elders winnen,
want 't is erg wat hier gebeurt.

Wij betalen alle jaren om langs om meer
en onze wegen blijven slecht. Gij moest
komen zien, daar breken wij wagens en
kreveeren onzopaarden dat het een ongeluk is.

En binst verschoonen de kasteelen, verrij-
ken de kloosters op den arbeid der boeren
en door het erfdeel der armen.

Rekent op ons, wij zullen goed ons best
doen. X.

BERCHEM.

Heer Opsteller.

Hier op de parochie, waar ik geboren ben,
te Berchem bij Audenaerde, zijn er ook men-
schen die beginnen in te zien dat zij bedro-
gen worden. De kiezing begint te naderen en
't is pleziering om te hooren discuteeren.

Mijn neef zeide mij dat hij in den café de
schoone heerkens doen wegloopen heeft en
dat hij aan het hoofd was van 80 socialistes.

Gij hoort, Vriend Opsteller, dat er hier ook
zielkens te winnen zijn en gij moogt op mij
rekenen.

Dat een van de gekende sprekers van Gent
eens naar hier kome, twee of drie keeren,
en heel den boel is gekeerd.

Een boer met veel courage.

ASPER.

26 september 1894.

Mijnheer de Opsteller,

Gister 25 dezer, waren voor het sluiten
der kermis aan 't kaarten bij Désiré Van
Driesche: De genaamden Remi De Rijcke,
hofbouwkundigen en boomkweker; Désiré
Dhondt, Désiré Van Driesche en François
Nichels, landbouwers. De heer Remi De
Rijcke had gedeeld, en had een vijftien van
troefzot; Désiré Dhondt een vijftien van koe-
zot; Désiré Van Driesche een vijftien van
pijkzot en François Nichels een vijftien van
klaverzot.

Onnoodig te zeggen dat er een goed half
pint op gezet werd. François Nichels moest
zoodanig lachen, dat hij met de tafel onder de
stoof viel.

DRONGEN

Mijnheer, op de Helsendries gaat het toch
te ver. Er wonen hier op een klein hof twee
oude mensen van bijna 70 jaar. Zij moeten
nog hard werken voor hun brood en verre
van door den rijken grondeigenaar nog wat
afslag van pacht te krijgen, doet hij hen 185 fr.
voor 150 roë land betalen.

Aan zoo een pacht wint die mijnheer wel
15 per honderd van zijn geld, en dat op den
arbeid van twee doodarme, stokoude sukke-
laars.

Gij die van de stad zijt, gij en kunt niet
weten hoe de boer het ook moe wordt, maar
wij zullen het den 14 oktober toonen en als
gij zoo blijft voortwerken, geloof ik op mijn
conscience dat gij bij de boeren nog meer
zult vooruitgaan dan in de stad.

HANSBEKE.

Van ons dorp kunt gij niet genoeg schrij-
ven, mijnheer. Van zoo haast *De Landbouwer*
komt gript iedereen er naar en kijkt of er
niets in staat over onzen braven kasteelheer
graaf de Bouzie.

Maar den anderen keer waart gij mis.
G'hebt geschreven dat de graaf 14 stuivers
betaalt, ehwel, 't is er maar 13. Die stuiver
kon er niet bij voor den millioennair.

Zoudt gij willen gelooven dat hij nu dui-
zend frank belooft aan dengene, die hem zal
komen zeggen wie dat in uwe gazet heeft
doen zetten.

Hij zal er meê blijven zitten, de stinkard,
want de boeren zullen malkaar niet ver-
raden!

Zie eens hoe braaf hij is, voor onzen arbeid
weigert hij ons een treffelijk loon en als wij
onze broers willen bekappen, betaalt hij ons
in eens zooveel als wij in 2 jaren tijd bij hem
met werken verdienen.

Den 14 October aanstaande kunt
gij allen kiezen, eens de wet aan de
rijke eigenaars stellen.

Maakt U voor den strijd gereed en
weet vooral dat de kiezing
geheim is.

Druk-uitg. Emilie Claeys, Metsersstraat, 20.